

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
שיבה קטנה ארצות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת נח

תורת

עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו:

כתוב בפרשה "ותשׁוּזת הארץ לפני האלוקים ותמלא הארץ זומם:" וירא אלוקים את הארץ והנה נשׁוּזתה כי השׁוּזית כל בשר את דרכו על הארץ: ויאמר אלוקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ זומם מפניהם והנני משׁוּזיתם את הארץ:

גזל מקטרג בראש:

והנה שחיתות הוא ענין העריות אשר קלקלו עד כדי כך שגם הארץ השחיתה דרכה, ובנוסף לכך מלאה הארץ חמס שהוא הגזל. ומ"מ כתב רש"י קץ כל בשר וכו' לא נחתם גזר דינם אלא בעון הגזל. וראיתי ב"מעינה של תורה" בשם מלא העומר שהקשה מדוע נחתם גזר דינם דוקא בעון הגזל מאחר ומבואר שם עון העריות והשחיתות ובפרט שנראה שהוא עיקר עוונם?

אדם נענש בממונו בתחילה:

ותירץ שהנהגת הקב"ה היא כאשר מעניש אדם לעוררו בתשובה בתחילה מענישו ואם אינו שב מענישו בגופו אך הנ"מ כאשר הממון הוא ממנו כדין בזה הוא דשייך להענישו בממונו תחילה ואח"כ בגופו, אבל כאשר הממון אינו ממנו הרי שהקב"ה מענישו ישר בגופו, והיינו דמבואר בדור המבול דבאמת עיקר עונשם הוא על השחיתות בעריות ובפרט שעונש המבול הוא מידה כנגד מידה. ומבואר בחז"ל שנענשו במים מפני שהם קלקלו בעריות, אלא דמן הראוי להענישם תחילה בממונם ואח"כ בגופם, אך כיון שאין הממון שלהם עפ"י הדין כי מלאה הארץ חמס ממילא נחתם גזר דינם להענישם בגופם.

ובזה פירש הפסוק בירמיה פ' יז' פסוק יג עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו. והיינו שאם העושר אינו כדין ממילא העונש בה בגופו ולכן בחצי ימיו יעזבנו כעונש.

מדרש חז"ל על השקר והפחת:

ואפשר להוסיף המדרש בילקוט שמעוני כאן סי' ז אשר הביא מדרש "שוחר טוב". דכאשר הכניס נח לתיבה כל החיות ובהמות בה השקר ורצה ליכנס לתיבה, אמר לו נוח שאינו מכניסו כיון שאין לו בן זוג, והלך השקר לחפש בן זוג ופגש בפחת {שהוא תכונתו להזיק} וביקשו להזדווג עימו, הפחת אמר לו ומה יקבל בתמורה, הבטיח לו השקר שאת כל הרוחים שיעשה יתן לפחת, והסכימו והלכו יחד לתיבה כשיצאו השקר הצליח להרויח בעסקים וכל רווח היה נותן לפחת, והפחת היה הורסו ומזיקו כטבעו ורצונו, לאחר זמן השקר בא ושאל היכן כל רווחיו, וענה לו הפחת הרי זהו ההסכם ביננו, ולא היה לשקר פתחון פה. {למרות שהשקר כולו שקר ויכל לומר שגם ההסכם בשקר העשה, מ"מ כנראה שלפחות ההסכם שעשה הוא מקיים שא"א לשקר להתקיים בלי קצת אמת, כמו שאומרים על העיתון שכולו שקר אבל קצת אמת יש בו "התאריך" אחרת הכל היה מתבטל.} והיינו שהכתוב בתהלים אומר הרה ועמל ילד שקר וכו' עיי"ש.

עכ"פ ממדרש זה מתבאר שהשקר יש לו הסכם שכל הרווח שנעשה בשקר הולך לפחת וא"א לעשות רווחים בשקר כיון שהכל הולך לטמיון, ולכן ממון שבא ע"י גזל ושקר אין שייך שיציל אותו, ולא רק

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
ישיבה קטנה ארצות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

רווחים של ממון אלא כל דבר שאינו נעשה על אדני התורה והאמת, הרי אינו מסיג את המטרה אלא
אדרבא ההיפך.

חם סירס אביו להרויח והפסיד:

וכן מתבאר בפ' השבוע חם סירס את נח מפני שרצה שלא יולד בן רביעי ויהיו ארבעה יורשים לעולם אלא
מספיק לו שהם שלשה, ואמר אם קין והבל שהיו שנים הרגו אחד את השני בשביל ירושה ק"ו שלשה
וכיצד יוסיף רביעי, ולבסוף השיג קללה נמרצת לדורי דורות באותו ערמה שלא כדין שחשב להרויח.
ומדור המבול נלמד שלא רק בגזל גמור הדבר מדובר אלא אפי' שהם התחכמו לגזול באופן שלא יתחייבו
עפ"י ההלכה יהיו לוקחים פחות משווה פרוטה בכל זאת נענשו בגופם שאמנם אין חיובי השבה ובל"ה אין
זה ממונם כיון שלא כדי השידו ממון זה, ק"ו כאשר הדבר העשה באיסור גמור שגורם נזק לנפשו ומפסיד
כל מטרותיו.

רכוש המגיע לאדם מקבלו:

מסופר ב"נפלאים מעשיך" של הבנאי ח'י, ח"ג סיפור לח עמוד 197 על תלמיד אחד שהיה לומד בישיבה
כל יום מחצות הלילה ואילך והיא היה אברך מיוחד אשר דרכו הייתה להיות תמיד ראשון ואחרון בביהמ"ד,
פעם בעוברו בלילה ליד בית אשה אלמנה עשירה מאוד ראה ביתה פתוח ושכחו לסגור, פיתהו יצרו שיש
לו הזדמנות לגנוב הון רב ולהעשיר מאחר והאשה ישנה לבדה עם אותה משרתת ואין איש עימהם, וכך
עמד וחשב ולבסוף גבר יצרו ונכנס, וראה היכן התיבה עם דינרי הכסף מונחת כיבה את הנרות ופרץ את
התיבה, כאשר שמעו הפריצה התעוררו האלמנה והמשרתת אך חששו על נפשם ולא דיברו מאומה כיון
שמסתמא הגנב מזויין ומסוכן. והנה אותו תלמיד לאחר שפרץ התיבה עמד וחשב: הרי כל הזמן למדנו
הראש ישיבה מאמר התנא שאין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלא נימה וא"כ מדוע אננו הרי אם מגיע לי
אקבל בדרך מותרת ואם לא מה יעזור שאקח, ולבסוף החליט לא לקחת כלום ויצא והלך לישיבה כדרכו.
למחרת האשה קמה והלכה לבדוק התיבה והנה לא נחסר דבר והיה לפלא ונס בעיניהם.

ועקב זה החליטה להינשא כדי שלא תהיה לבד ותפחד תמיד, הלכה לראש הישיבה וסיפרה לו על עשרה
ורצונה להתחתן, ובאותו זמן כבר הלכו התלמידים מלבד התלמיד הנ"ל אשר דרכו לצאת אחרון, והציע
אותו הראש ישיבה כחתן. והסכימו בניהם ונישאו ועי"ז קיבל כל העושר ואז אמר כמה נכון דברי התנא
דמאחר ומגיע לו קיבלם בהיתר ולא באיסור.

מוסר השכל:

כן הוא הדבר בכל נושא ונושא בחיים מה שקצוב לאדם את זה יקבל ממון כבוד בריאות וכדו' ולכן כל
אשר אדם עמל ויגע בשקר להשיג מטרה הרי עמלו הוא לריק שהפחת ברשותו להזיקו ולהשמידו, אבל
כאשר הקב"ה נותן הרי מתקיים בידו.

**בידידות ואהבה
מרדכי מלכא**

Handwritten signature of Rabbi Mordechai Malka